

ФАЗА 1

Обучаващият започва упражнението, като задава на групата следните въпроси : « *Важно ли е да имаме добра хигиена ?, Какво се има предвид обикновено, когато се говори за добра хигиена?* ». Той оставя младежите да се изкажат спонтанно по този въпрос и ако те говорят само за телесната на хигиена, той подхваща темата с въпросите : « *За едно и също нещо ли става въпрос, когато се говори за хигиена на живота и хигиена на тялото ?* ».

ФАЗА 2:

След като младежите са направили разлика между хигиена на живота и телесна хигиена, те се разделят на четири групи (с еднакъв брой участници) :

- Първите две групи трябва да изброят правилата за добра хигиена на тялото.
- Другите две групи трябва да открият основните принципи за добра хигиена на живота.

ФАЗА 3:

Двете групи, работещи по същата тема се събират, за да сравнят списъците си и да изготвят, въз основа на тях, общ списък (на големи листи).

ФАЗА 4:

Двата общи списъка са окачени на стената. Обучаващият ги чете на глас, за да може всеки (накратко) да се запознае със списъка, по който не е работил. След това той подканва младежите да кажат дали има забравени елементи. Ако има, им помага да ги открият.

ФАЗА 5:

Най-напред обучаващият отбелязва, че много хора забравят да спазват определен брой правила. След това той подканва младежите да отбележат, без другите да виждат, правилата, които те самите не спазват. А после им предлага да изберат по две или три правила, които ще се опитат да спазват през следващия месец.

Продължителност**Необходими материали**

Фаза 1: 20 мин.

* Картон

Фаза 2: 20 мин.

* Хартия

Фаза 3: 10 мин.

* Молив

Фази 4 и 5: 40 мин.

ПРОДЪЛЖЕНИЕ НА УПРАЖНЕНИЕТО

Обучаващият ще проведе личен разговор, за да засегне въпроса за постигането на целите, които младежът си е поставил в областта на хигиената. Така той ще може по-лесно да засегне въпроса за пропуските в хигиената с младежите, които имат значителен проблем в тази област.

Коментари:

F При фаза 4, желателно е обучаващият да чете на глас, за да не направи упражнението прекалено скучно за младежите от групата, които имат затруднение с четенето .

F В края на фаза 5, обучаващият прави уточнение за младежите, че ще обсъди с тях, поотделно, в индивидуален разговор, дали са успели да спазят или не правилата, които са си избрали да спазват и защо.

В тази област не може да има незабавно или краткосрочно оценяване. Все пак, когато различните обучаващи забележат значителни промени в тази област, те ще оценят напредъка и даже ще могат да предложат на съответния младеж, когато промяната изглежда трайна, да променят в положителна посока мястото му в таблицата на компетенциите, попълнена в началото на обучението. (ако се възприеме попълване на такава таблица).

ФАЗА 1:

Обучаващият предизвиква разсъждения в групата чрез мозъчна атака (Brainstorming) по темата : « **защо всички младежи не се обличат по един и същ начин?**».

Участниците предлагат, подред, отговори, които обучаващият записва на дъската, докато идеите се изчерпят.

ФАЗА 2:

След това обучаващият предлага на участниците да се опитат да определят три категории облекла, според тези отговори :

1 – основно задължително облекло :

(сезони, климат, предпазно професионално облекло,...)

2 – облекло по личен избор:

(вкусове, мода, бюджет за облекло, себеизразяване,...)

3 – условно облекло.

(обичаи на страната, професионален статут, влияние на модата, определени събития,...)

Всеки младеж попълва самостоятелно таблицата (приложена на следващата страница), която обучаващият му дава. През това време обучаващият начертава празната таблица на дъската.

ФАЗА 3:

Обучаващият сформира 3 подгрупи (по 1 за категория дрехи).

Всяка подгрупа трябва да избере цялостно облекло за своята категория. Групата споделя работата си с останалите участници, които могат да направят критични бележки.

В края на дискусиите, обучаващият отбелязва резултатите на дъската и всеки младеж ги пренася на листа си.

ФАЗА 4: (по избор)

Всеки младеж отбелязва писмено това, което смята за необходимо да промени в облеклото, избрано от него за посещение на стаж.

Продължителност**Необходими материали**

Продължителност на упражнението- около 1ч
45 мин.

• Фаза 1: 30 мин.

* Листи, дъска

• Фаза 2: 15 мин. най-малко

• Фаза 3: 10 мин.

Коментари :

F Чрез фази 1 и 2, обучаващият трябва да стимулира учениците да намерят максимален брой различни отговори.

F Възможно оценяване : в продължение на стажа, да се поиска мнението на обучаващия за облеклото на младежа .

F Да се предизвика разговор за подходящото облекло при всеки конкретен случай и особено при търсене на работа и да се поиска от всеки да направи писмена самооценка.

КАТЕГОРИЯ НА ОБЛЕКЛОТО	ПРИМЕРИ	СЪОТВЕТСТВАЩО ОБЛЕКЛО
<p>НЕОБХОДИМО</p> <p>ОБЛЕКЛО</p>		
<p>ОБЛЕКЛО ПО</p> <p>ЛИЧЕН ИЗБОР</p>		
<p>УСЛОВНО ОБЛЕКЛО</p> <p>В ОБЩЕСТВОТО</p>		

Това упражнение се отнася най-вече за ученици, които се затрудняват да се ориентират във времето и поради това не успяват да планират дейностите си.

ФАЗА 1:

- Обучаващият кара всеки участник да нарисова правоъгълник с размери 24 см на 3 см (24 см = 24 ч).

- След това всеки от тях оцветява :

- часовете си в стаж с един цвят;
- времето си за храна и почивка с друг цвят;
- времето си за пътуване с трети цвят.

• Въз основа на тази таблица, преподавателят подканва участниците да помислят върху начина, по който ще организират времето си през периода на стаж за обучение.

(пример : - наистина ли е необходимо да вземат 4 пъти автобуса ?

- в колко часа трябва да излязат от дома си, за да са навреме ?).

ФАЗА 2:

• След няколко дни, обучаващият преценява положението с участниците в стаж. Той иска от тях да определят разликите между това, което са си представяли и това, което наистина се е случило, да направят списък на непредвидените елементи, които не са били взети под внимание.

• Тогава учениците трябва да съобразят планирането на времето си с реалната ситуация, в която се намират по време на стаж си.

ОЦЕНЯВАНЕ:

Самооценяване на стажанта и оценяване от ръководителя в края на стаж по отношение на точността.

Продължителност

- Фаза 1: 1 час
- Фаза 2: 1 час

Необходими материали

- Кариран лист
- Линийка за измерване
- Цветни моливи

Коментари :

F Това упражнение може да завърши с разрешаването на специфичен проблем (семеен или личен), за който младежът не е посмял да говори по-рано; това ще бъде повод да се потърси адекватно решение на този проблем заедно с него.

F То може лесно да бъде направено за периодите, когато младежите идват на училище или в рамките на друга определена среща.

САМОСТОЯТЕЛНОСТ	В/ УМЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДАЧА ИЛИ ДЕЙНОСТ В ОПРЕДЕЛЕН СРОК	A.B. S1
	(В рамките на търсене на практика, работа през лятото)	
	S1/ Определяне на различните дейности за извършване	

ХОД НА УПРАЖНЕНИЕТО	<p>Преподавателят предлага, с приближаването на края на годината и в контекста на един час на класа, да се помисли колективно върху начините за намиране на лятна работа.</p> <ul style="list-style-type: none"> - На първо време, всеки ученик мисли самостоятелно и отбелязва идеите си. - След това всеки споделя идеите си с другите. Всяка нова идея е написана на дъската. - Класът разполага с колективен списък от предложения, който може да бъде подобряван с помощта на преподавателя, като се отбелязват пропуските и неадекватните предложения. - След това списъкът е подреден според хронологичните етапи в него. 	
	<p>Пример на хронологичен списък за търсене на лятна работа :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Избор на работа, която не изисква специални умения ; 2. Изготвяне на списък с предприятия с помощта на...Телефонен указател, обяви..) ; 3. Разполагане на предприятията върху плана на града ; 4. Избор на ред на проучване според личните предпочитания (квартал, семейни връзки, репутация...); 5. Подготовка на необходимите документи (CV, списък с адресите, тефтерче за бележки...); 6. Привеждане във вид, съответстващ на посещаваните обекти ; 7. Подготовка на това, което ще се каже на работодателя : въвеждащо изречение, формули за учтивост, въпроси... (тази подготовка може да бъде колективна, например ролеви игри) ; 8. Евентуално, да помолим някой предприемчив приятел да ни придружи до вратата на фирмата.....и късмет ! 9. Да се отбележи непременно, на излизане, датата на посещението, името на човека, с когото е проведена срещата, евентуална друга среща, ако трябва да се представят документи, дали е необходимо допълнително обаждане... 	
	<ul style="list-style-type: none"> - Обучаващият приканва всеки ученик да направи собствени изводи, като сравнява начина, по който той действа с това, което е казано и да помисли върху начина, по който ще трябва да действа при личното търсене на работа. 	
	Продължителност	Необходими материали
<ul style="list-style-type: none"> • Продължителност на упражнението : 2 x 1 ч. 	<ul style="list-style-type: none"> • Листи, моливи, дъска, тебешери или маркери • Личен бележник • Таблица на дейностите (вж. упр. Е / S5 в Себеутвърждаване) 	

Коментар :

F Същият тип упражнение може да се използва с различна цел :
предаване на свършена работа или административни документи, все в рамките на
B / S1.

САМОСТОЯТЕЛНОСТ

В/ УМЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДАЧА ИЛИ ДЕЙНОСТИ В ОПРЕДЕЛЕН СРОК

В рамките на извършване на
интердисциплинарна работа

S2/ планира действията си във времето
S3/ преценява на времето, от което се нуждае,
за да ги изпълни

A.B.

S2-S3

ХОД НА УП РА Ж Н Е Н И Е Т О

Предварителни умения : да е изпълнено упражнение S1

Необходими документи за осъществяване на упражнението:

план на работата

- Таблицата, предложена на следващата страница се попълва , като в съответните квадратчета се попълват етапите, определени в предишното упражнение.
- За всеки етап ученикът или учениците и обучаващият определят краен срок : работата трябва да бъде изпълнена преди него.
- Всеки етап е потвърден от класа «Изпълнено на ...».

ОЦЕНЯВАНЕ :

Спазване на плана.

В случай на неспазване на сроковете, обучаващият ще помогне на ученика да си изясни причините, които са го забавили в работата му.

Продължителност

Необходими материали

Продължителност
упражнението : 1 ч. 30 мин.

на

в По един план за работа на човек

САМОСТОЯТЕЛНОСТ**В/ УМЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДАЧА ИЛИ
ДЕЙНОСТИ В ОПРЕДЕЛЕН СРОК****В рамките на извършване на
интердисциплинарна работа****S2/ планира действията си във времето
S3/ преценява времето, от което се нуждае, за
да ги изпълни****A.B.****S2-S3****ПЛАН за РАБОТА**

Traitement intra muros de l'information	Етап 1	Проучване в Интернет (с цел по-пълно информиране) <i>Възможно най-цялостно проучване.</i>	<i>Да се изпълни преди : ...</i>	<i>Изпълнено на : ...</i>
	Етап 2	Проучване на пресата (компиляция, повторна употреба на статии, прес-досиета)		
	Етап 3	Проучвания в инфо центрове		
Traitement extra muros / in vivo de l'information	Етап 4	Писмена(и) анкета(и) с въпросник(ци) .		
	Етап 5	Обсъждане на материали от аудио-визуални средства		
	Етап 6	...		
	Етап 7	...		
	Етап 8	...		
	Етап 9	...		
	Етап10	...		

САМОСТОЯТЕЛНОСТ

В/ УМЕНИЕ ЗА ИЗПНИЕ НА ЗАДАЧА ИЛИ ДЕЙНОСТИ В ОПРЕДЕЛЕН СРОК

Търсене на спонсори в рамките на
междудисциплинарен проект

A.B.
S4

S4/ способност да ръководи сам всичките си действия

ХО Д НА У П Р А Ж Н Е Н И Е Т О

Предварително изискване : Да са направени упражнения S1, S2, S3

Способността на ученика да ръководи сам всички свои операции за набиране на средства и да преценява: **ученикът трябва да извършва сам планирането на операциите, необходими за търсенето на спонсори и да ги осъществява в предвидените срокове.**

Ако планирането е правилно, бюджетът е получен в предначертания срок. Ученикът се е показал способен да ръководи сам всичките си операции.

è **Ако планирането не е съобразено с работата** : може да се потърси помощ от класа или друг успял ученик, (примери : избран за член на Административния Съвет (АС) или на **Съвета на Училищния Живот (СУЖ)** от класа, за да помогне на този ученик ; например : да се помолят другите ученици да опишат как са действали те самите, после да се посочи на ученика какво не е наред в плана му.

è **Ако планирането е подходящо за работата, но тя не се извършва в определения срок** : ще се обсъди със съответния ученик кои операции са “блокирали”. Според контекста и броя на младежите, които имат затруднения с реализирането, това може да бъде направено индивидуално, (ученик + обучаващ), в подгрупа или голяма група.

Коментар :

F Често се случва някой ученик да има затруднения да направи някои постъпки поради т.нар. психо- афективни причини и това да доведе до :

- **Допускане на грешки при установяването на връзка със спонсора** : този вид грешки могат да бъдат предотвратявани чрез работа в група като ролева игра « спонсори- ученици » ; в някои случаи, обучаващият може също да накара ученика да подготви почти дума по дума това, което той трябва да каже при представянето си.
- **Липса на извършена работа** : в този случай, трябва да се направи опит ученикът да осъзнае това, което му пречи да действа, да открие причините за затрудненията си.

Продължителност

Необходими материали

Продължителност на
упражнението : 1 час и повече

Коментари :

F Някои младежи изпитват голяма трудност да се ориентират по план. Ако има такъв случай, ще е добре обучаващият да им предложи да направи повторно колективно упражнение с тях, преди да се премине към индивидуализираната фаза. През това време, другите младежи ще преминат към фаза 2.

F За по-голяма ефективност, упражнението може да бъде подсилено със среща, насрочена от обучаващия за всички членове на групата (по повод на педагогическо занимание). Добре е обучаващият да запази като резервен вариант няколко места за срещи, които няма да са използвани предварително от нито един член на групата.

F Обучаващият ще определи придвижването в средата като приоритетна цел за даден период от време за младежите, изпитващи големи трудности в тази насока. След това той ще предвиди точно оценяване, със съгласието на участниците.

САМОСТОЯТЕЛНОСТ

D/ УМЕНИЕ ЗА ОРИЕНТИРАНЕ В ЛИЧНАТА СИ ИСТОРИЯ

A.D.
S1-S2

D1/ Умение за определяне на членовете на семейството

S1/ по име, фамилия и възраст

S2/ по родствена връзка и местоживееене

ХОД НА УПРАЖНЕНИЕТО

ФАЗА 1:

Тя се състои в това, да се открие функционирането на родословното дърво с помощта на следното игрово упражнение :

w СЦЕНАРИЙ : описание на семейството :

- Павел (32 години) и Пепа (31 години) имат 3 деца (Матей, Мария и Марин).

Матей е на 5 години, той е с две години по- малък от Мария и с 3 по-голям от Марин.

- Дядото по бащина линия на Матей се казва Иван, на 63 години. Жена му, Юлия, ще се пенсионира след 1 година.

- Родителите на Пепа се казват Борис и Биляна, те са на една възраст и с 5 години по-възрастни от Иван.

а) - Да се пренаредят имената в родословното дърво.

б)- Кой е дядото по майчина линия на Мария ? (Борис).

в)- Колко баби и дядовци има Мария ? (4).

г)- Колко братя има Марин ? (1).

д)- Кое е най-голямото дете на Павел и Петра ? (Мария).

е)- Кои са родителите на Павел ? (Иван и Юлия)

ФАЗА 2:

Тя се състои в това участниците да допълнят липсващата информация, за да може по-добре да се опознае това семейство.

ФАЗА 3:

Всеки ученик създава собствено родословно дърво, като уточнява : име, фамилия, възраст и местоживееене (последното може да бъде добавено по-късно).

ПОМОЩНА ФАЗА:

Упражнението може да се разпростре евентуално върху цялата фамилия (чичовци, лели, братовчеди...) под формата на въпроси – отговори, за да се подпомогнат младежите да установят връзките между членовете на едно семейство.

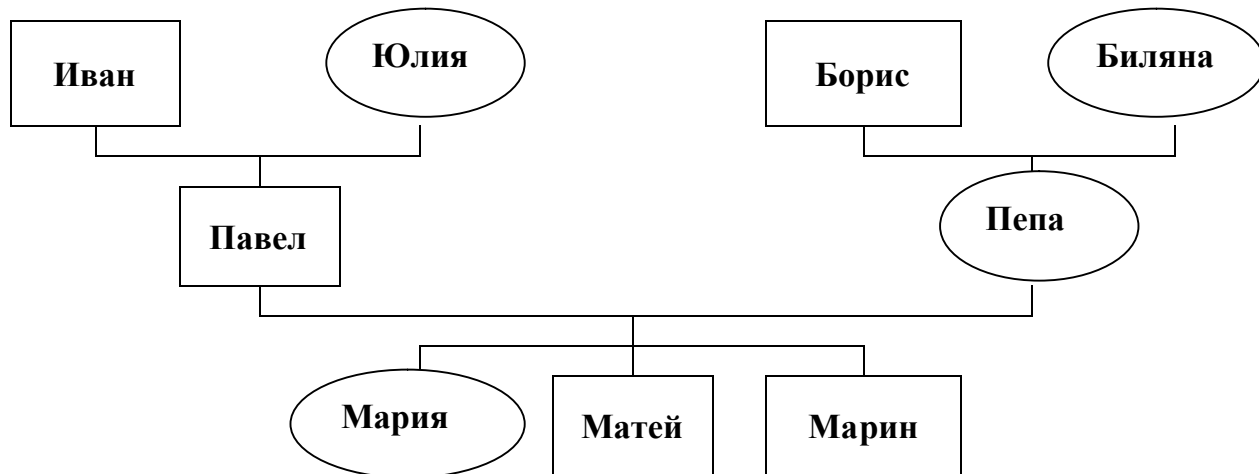
Продължителност

- ФАЗА 1, 2 ,3 и помощна : 1 ч.

Необходими материали

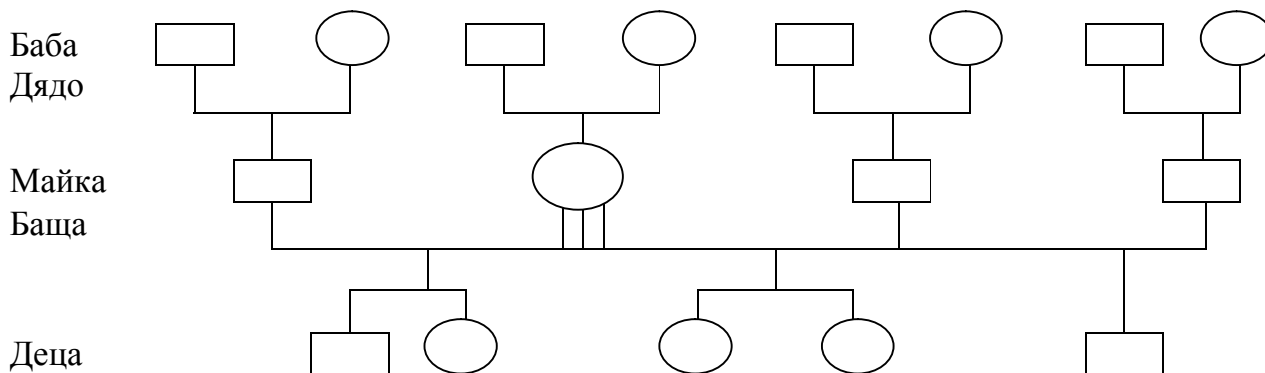
- Сценарий
- Празно генеалогично дърво (ср. попълнен модел на сл. стр.)
- Листи и моливи

РОДОСЛОВНО ДЪРВО

В РАМКИТЕ НА ПОВТОРНИТЕ СЕМЕЙСТВА

(Примерът е с една и съща майка)

Коментари :

Ф Обикновено, в родословното дърво, мъжете се представят с правоъгълник, а жените с кръгче.

Ф Фази 1, 2 et 3 са сродни с упражненията за логическо мислене, помощната фаза позволява да се работи върху обобщаването на принципа.

САМОСТОЯТЕЛНОСТ

D/ УМЕНИЕ ЗА ОРИЕНТИРАНЕ В ЛИЧНАТА СИ ИСТОРИЯ

D2// Ориентиране в личното си развитие (училищен курс на обучение, събития от личната хронология)

A.D.
S1-
S2

S1/ описва събитията от личната си хронология

S2/ описва училищния си курс на обучение

ХОД НА УПРАЖНЕНИЕТО

ФАЗА 1:

- Обучаващият раздава листи с формат А4 (А), съдържащ хронологична ос, разграфена на периоди от по 5 години.
- Младежите трябва да нанесат и датират важните събития от живота си. Ако някои от тях имат планове за бъдещето си, трябва да нанесат и тях върху оста.

ФАЗА 2:

- След това младежите се приканват да определят курса си на обучение в началната и прогимназиалната степен, като уточняват годините и посещаваните учебни заведения.
- Те могат да добавят също името на учителя, когото си спомнят, както и името на съученик(чка) от класа. (Да се предложи таблица с двоен вход, вж. предложениия пример).

Година	Клас	Училище	Учител	Съученик
1997/98				
1996/97				
.....				

ФАЗА 3:

Накрая, на младежите се раздават други листи формат А4, разграфени по години и разделени на две части (В) (вж. по-долу).

Задачата им е да прехвърлят събитията от първия лист върху втория, като спазват следната препоръка :

- Прехвърлете личните събития с датите в тази част, към която се отнасят.
- Прехвърлете събитията, свързани с курса на обучение с датите в частта, за която се отнасят.

Продължителност

- ФАЗИ 1, 2, 3 : 1 ч.

Необходими материали

- Хронологична ос
- Таблица с двоен вход
- Листи
- Молив

Коментар :

F Да се предвиди да се работи върху прочита на болезнено изживените лични събития, в рамките на индивидуален разговор (ако е необходимо, с психологически съветник).

А

Дата на раждане : - - -
-- 5 години - - -
-- 10 години - - -
--15 години - - -
--20 години - - -

Б

Лични събития	Училищни събития
1986	
1987	
1988	
1989	
1990	
1991	
1992	
1993	
1994	
1995	
1996	
1997	
1998	
1999	
2000	
2001	
2002	
2003	
2004	
2005	
2006	
2007	

Първата част обхваща фазите 1, 2 и 3, които са в игрова форма и подготвят учениците за втората част (фаза 4), където те ще могат да се включат в обобщаване на упражнението.

ФАЗА 1:

В рамките на един мулти- и интердисциплинарен проект, един учител по френски и един учител по физика и химия обясняват на учениците играта

« **Космически кораб** »:

« Вие сте част от екипажа на космически кораб, който трябва да стигне до база на Луната, но след повреди в механиката, сте били принудени да кацнете на 300 км от целта си. Останали са ви само 15 невредими предмета, които ще ви помогнат да оцелеете и да стигнете до базата. Вие не можете да вземете всичко и трябва да подредите 15-те предмета по степен на необходимост (n°1 за най-необходимия и т.н.). » → вж. листът за решението.

Един от двамата преподаватели раздава на учениците листи за решението, на които всеки трябва да напише своето подреждане на предметите .

ФАЗА 2:

На групи по 4-6 участника.

Всеки участник, от всяка група представя личното си класиране и причините за избора си. После групата избира едно общо подреждане.

Един докладчик от всяка група представя подреждането на своята група и използваните критерии.

ФАЗА 3:

- Учителите по физика и химия нанасят подреждането на Н.А.С.А. върху листа за решение, без да дават критериите (колоната Полза → виж на гърба).

- В съответствие с компетенциите си по дисциплините, той дава критериите, използвани за подреждане на предметите :

- това, което осигурява биологичното оцеляване ;
- това, което осигурява възможност за достигане до базата ;

После иска от цялата група да аргументира направеното от Н.А.С.А. подреждане според ползата. Учителят по български се намесва по отношение на формата, с която се изразява аргументацията.

Учителите по физика и химия подпомагат групата чрез една мозъчна атака за намиране на критериите за подреждането на Н.А.С.А. и ги сравняват с техните индивидуални и групови резултати.

Продължителност

- Фаза 1: 15 мин.
- Фаза 2: 1 час
- Фаза 3: 45 мин.

Необходими материали

- Листи за решението
- Резултати и обяснения на експертите

ЛИСТ за ПРЕДЛОЖЕНИЯ

ПРЕДМЕТИ	Индивидуално класиране	Колективно класиране	Класиране Н.А.С.А.
* кутия кибрит			
* концентрирани храни			
* 50 метра найлоново въже			
* копринен парашут			
* отоплителен уред със слънчево захранване			
* два пистолета 45 калибър			
* каса с мляко на прах			
* два резервоара с кислород по 50 кг всеки			
* небесна карта на лунните съзвездия			
* самонадуваема спасителна лодка			
* магнитен компас			
* 25 литра вода			
* аптечка и хиподермични спринцовки			
* сигнални ракети			
*приемник- предавател със слънчево захранване (средна честота)			

РЕЗУЛТАТИ НА ЕКСПЕРТИТЕ

ПРЕДМЕТИ	ПОЛЗА	Н.А.С.А.
* кутия кибрит	Отсъствието на кислород не позволява да се запалят.	15
* концентрирани храни	Ефикасно средство за възстановяване на загубата на енергия.	4
*50 метра найлоново въже	Полезно, за да се завържеш при изкачване на скали; евентуално, за да се издигнат ранени.	6
* копринен парашут	Може да служи за защита от слънчевите лъчи.	8
* отоплителен уред със слънчево захранване	Без полза- скафандрите топлят.	13
* два пистолета 45 калибър	Могат да послужат за по- бързо придвижване ; при нужда да сложиш край на живота си.	11
* каса с мляко на прах	Хранителна клопка : по- тежки са от концентрираните храни.	12
* два резервоара с кислород по 50 кг всеки	Основен елемент за оцеляване.	1
* небесна карта на лунните съзвездия	Необходима за ориентиране.	3
* самонадуваема спасителна лодка	Може да послужи като шейна за влачене на предмети ; газът (СО) може да послужи за придвижване.	9
* магнитен компас	Без полза на Луната, тъй като магнитното поле не е проучено.	14
* 25 литра вода	Необходима за преодоляване на голямата дехидратация, следствие от прекалената топлина на осветената част на Луната.	2
* аптечка и хиподермични спринцовки	Инжекциите с витамини, серум, и др., изискват специален отвор (предвиден от Н.А.С.А.) в скафандъра.	7
* сигнални ракети	Полезни, когато космическата база се види.	10
*приемник- предавател със слънчево захранване (средна честота)	Полезен за търсене на връзка с базата, но този апарат няма голям обхват.	5

ФАЗА 4 :

След това упражнение, обучаващите ще накарат учениците да открият предварителните умения, необходими както за формата, така и за съдържанието, за да могат да направят аргументиран избор :

Критериите : Човек не може да избере това, което е най-добро за него, ако не определи най-напред своята гледна точка, която наричаме критерий.

В това упражнение, критериите са оцеляването на първо време и в последствие възможността да се достигне базата за по-продължително оцеляване. Да отбележим, че перспективата за неуспех е предвидена от НАСА !

Ако вземем за пример по- малко драматичен случай, критериите за избор на автомобил или колело биха били :- мястото на използване (улица, град, пътица)

- честотата на използване
- скоростта
- удобството
- естетичността.....

Информацията : Не може да се направи преценка, ако не си добре информиран за елементите, които трябва да се сравняват и подредят.

В това упражнение, са необходими точни данни за геофизичните закони на Луната (гравитация, кислород, температура, магнетизъм...).

Имайки предвид предишния пример, данните ще се отнасят за качеството и здравината на материалите, честотата на повредите, възвръщателната стойност на поддръжката, използваното гориво, случайността...

Процедура на оценяването : Човек може да избере най-доброто за себе си, само ако прибегне до процедура за оценяване, която ще му позволи да сравни елементите и да ги подреди по значителност, според даден критерий и според притежаваните данни.

Процедурата на оценяване се основава на данните и критериите.

Предпочитаният ред зависи от желанието и възможността да се направи крайният избор.

ВСЯКА ОТ ТЕЗИ ФАЗИ МОЖЕ ДА БЪДЕ ПРЕДСТАВЕНА КАТО АРГУМЕНТ , ОБЯСНЯВАЩ ИЗБОРА

- *за мен е важно...*
- *зная, че...*
- *мисля че...*

ФАЗА 1:

Обучаващият поставя задача на всеки да помисли и опише пътешествието, което би искал да направи това лято (без да държи сметка за материалните зависимости).

Трябва да се уточнят :

- мястото
- участниците
- дейностите
- транспорта
- начинът на организация (индивидуален, клуб, туристическа агенция).

ФАЗА 2:

Обучаващият показва списъка с клиентите на една туристическа агенция (виж на следващата страница), чете няколко примера на групата и представя приоритетите, които са важни за тези клиенти. Той обяснява накратко значението на всеки приоритет и поставя задача да се припише на всеки клиент по един приоритет (или « на всеки приоритет по един клиент »).

Лична реализация	Красота	Познание	Удобство
Промяна	Икономичност	Удоволствие	Алтруизъм
Емоция	Свобода	Ефикасност	Сигурност

После той раздава копия на списъка и оставя младежите да го попълнят по двама. След това ги кара да обобщят отговорите си и дава решението :

Лична реализация – н°11	Красота – н° 9	Познание – н° 5	Удобство – н°4
Промяна – н° 7	Икономичност н° 3	Удоволствие – н° 6	Алтруизъм – н° 10
Емоция – н° 8	Свобода – н° 2	Ефикасност – н° 12	Сигурност – н° 1

ФАЗА 3:

Преподавателят предлага всеки да представи своето пътуване на другите и да аргументира избора си с помощта на дадените приоритети и други критерии (вж. предишното упражнение)

Продължителност**Необходими материали**

Фаза 1: 15 мин.
Фаза 2: 1 час
Фаза 3: 1ч 15 мин.

- Списък на клиентите
- Листи
- Химикалки

СПИСЪК НА КЛИЕНТИТЕ НА ТУРИСТИЧЕСКА АГЕНЦИЯ

№	ИМЕ	ОЧАКВАНИЯ	ПРИОРИТЕТ
1	Росен	«Аз бих искал да направя екскурзия с хора на моята възраст и от моя край. Тогава не бих се притеснявал. Няма да мисля за нощуване, хранене и организация.»	
2	Вяра	« Не искам и да чуя за организирано пътешествие. Искам да правя това, което ми е интересно, да спирам, където ми харесва, да ям когато искам, да стоя колкото си искам на едно и също място и т. н. »	
3	Мария	« Не искам да харча излишно. Предлагате ли полет с намаление ? Има ли сезон, когато се пътува поевтино ? »	
4	Иван	« Не се доверявам на тарифите с намаление. Искам най-добрия полет и най-хубавите хотели. Предпочитам да пътувам по-рядко, но всеки път при най-добри условия. »	
5	Мариян	« Бих искал да отида в Египет или Гърция с компетентен екскурзовод. Бих искал пътуването ми да е познавателно. »	
6	Михаил	« За мен е важен празникът. Дайте ми карнавал, плаж, слънце през цялото време и спортни дейности, за да запълня времето си. Искам да съм сигурен, че ще се забавлявам. »	
7	Фани	« Винаги съм мислила, че пътуването трябва да е промяна. То трябва да ни обогати с нещо ново. Имате ли туристическа обиколка в Аляска, Амазония или Непал ? »	
8	Галин	« Аз търся пътуване извън големите градове. Това, което аз и жена ми искаме, е да прекараме известно време само двамата и да преживеем нежни моменти. »	
9	Ангел	« Бих живял добре в Сидни и Виена. Те са очарователни градове. Парковете, паметниците и най-вече, музеите и големите им площади са възхитителни. »	
10	Иоана	«Това, което ме интересува е да опозная хората от страната, да споделя техните трудности и радости. Това създава връзки и след пътуването, аз мога на свой ред да ги поканя. »	
11	Милена	« Пътуванията формират младежта. В моя случай това е вярно. Обичам да пътувам сама, за да бъда себе си, да се осмеля да правя някои неща, да си докажа, че съм способна да се справя. За мен това е случай да приема предизвикателство и да придобия повече доверие в себе си. »	
12	Катя	« Нямам доверие на тази въздушна линия. Обслужването е лошо. Често има закъснения. Искам полет без престой. Това е най-добрият начин да използваш времето си пълноценно. За хотела, моля резервацията ми да бъде потвърдена веднага. »	

ФАЗА 1

- Обучаващият раздава списъка с професии (виж следващата страница) на групата, където всеки трябва да отбележи с « + » професиите, които предпочита (най-малко шест) а с « - » тези, които не иска да упражнява (най-малко шест).

- После всеки трябва да подреди професиите, които харесва поради същата причина и да я посочи. Младешите повтарят същото и за професиите, които не харесват.

ФАЗА 2

Преподавателят прави списък на всички причини на дъската и кара младешите да ги групират в категории, наречени « **детерминанти на избора** » :

- интересите и вкусовете ; (контакт, природа, изкуство, научни ...);
- ценностите (сигурност, пари, управление, алтруизъм...);
- личните качества (смелост, любезност, търпение, професионална отговорност, грижа ...);
- способностите (ръчни, интелектуални, дарба за ...);
- познаване на професията (представяне на задачите и условията на работа);
- обкръжението (семеини очаквания и пазар на работата).

ФАЗА 3

- След това преподавателят иска всеки да избере една от професиите, които предпочита и да намери поне една причина за избора си, отговаряща на всяка от категориите на дъската.

- После, всеки представя своята професия на другите и отговаря на поставените от групата въпроси.

ЗАБЕЛЕЖКА

Да не се забравя, че този професионален избор представлява момент от живота на младежа и в плана за професионалния проект той трябва да се потвърди или отхвърли чрез опит на място.

Продължителност

Фаза 1: 30 мин.
Фаза 2: 45мин.
Фаза 3: 1час 15мин.

Необходими материали

- Дъска
- Тебешири или флумастери
- Фотокопия на списъка със занаяти (по-долу) листи, моливи

Коментар :

F Вариант :

Обучаващият прекъсва упражнението на края на фаза 2 и поставя задачи на младежите :

- да групират, измежду упражненията, правени досега с него, тези, които засягат техните интереси, вкусове, способности, ценности...(може да се предвиди да се отдели 1 час за лично търсене)

- да намерят в своето обкръжение или от професионалистите, информация за определени професии и за пазара на работата.

Няколко дни след тези дейности, групата ще направи фаза 3, която ще бъде обогатена с аргументи.

СПИСЪК НА ПРОФЕСИИТЕ

ПРОФЕСИИ	+/-	ПРОФЕСИИ	+/-	ПРОФЕСИИ
Ветеринар		Топограф- земемер		Чертожник
Продавач по телефона		Горски техник		Лаборант в аптека
Готвач		Водещ		Механик- поддръжка на самолети
Учител по...		Шеф на рекламна агенция		Масажист(ка) Кинезитерапевт
Психолог		Съветник в образованието		Търговски представител
Чистач		Електротехник		Техник по автоматика
Начален учител(ка)		Строителен ръководител		Инженер по фабрична механика
Метеоролог		Научен изследовател		Въздушен контролор
Санитар		Електрончик		Детски възпитател
Стилист		Адвокат(ка)		Стюардеса/ стюард
Полиц. инспектор		Животновъд		Инструктор- възпитател(ка)
Комедиант		Библиотекар		Гид
Продавач		Биолог		Вътрешен декоратор
Секретар(ка)		Печатар		Художник
Зидар		Шеф на щанд		Техник в телекомуникацията
Служителка посрещаша гостите		Автомобилен експерт		Шивач(ка) на конфекция
Музикант		Кредитен анализатор		Пощенски раздавач
Конегледач		Пилот в гражд. авиация		Сервитьор(ка) в ресторант
Медсестра		Архитект		Бояджия
Електроинженер		Лекар		Програмист
Огняр		Професионален футболист		Данъчен инспектор
Застрахов. агент		Автомобилен механик		Механик по поддръжката
Земеделец		Счетоводител		Кметски секретар
Лаборант(ка)		Фотограф		Дърводелец- мебелист
Акушерка		Журналист		Зъбопротезист
Агроном		Инженер- химик		Експерт-счетоводител
Тапицер		Нотариус		Микромеханик
Писател		Търговски кадър		Рецепционист(ка) в хотел
Преводач(ка)		Шофьор		Хлебар(сладкар)
Водопроводчик		Лозар		Спортен инструктор
Фризьор(ка)		Банков чиновник		Строителен инженер
Цветар(ка)		Логистик		Радио- телевизионен техник
Социален работник		Геолог		Техник на климат. техника
Градинар(ка)		Пресаташе		Помощник инженер
Пейзажист		Юрисконсулт		Фаянсджия

Оптик		Полицай		Професионален войник
Производст. техник в графичната индустрия		Оператор на машина с цифрово управление		Механик по ремонта на селскостопански машини

ФАЗА 1:

Обуващият най-напред изяснява на класа разликата между необходимост и желание : Необходимостта трябва да бъде задоволена (имам нужда от обувки), желанието трябва да бъде чуто (искам Найки).

В този ред на мисли, той представя **Пирамидата на Маслоу** (виж следв. страница) и кара младежите да дискутират по нея, като иска от тях да илюстрират всеки тип необходимост с пример.

Това ще позволи на учениците да дефинират и категоризират нуждите си. Това ще ги накара да размишляват и върху понятието за лично развитие и реализация в обществото.

ФАЗА 2:

- Всеки трябва да отбележи на лист :

- това, което е по-скоро добро за него;
- това, което не е много добро;

относно : - семейството (мястото му, отношенията в него, значението му в семейството);

- личния си живот (развлечения, здраве, приятели...);
- групата (клас или друга...), (място, среда, значение...).....

- За всяка трудна ситуация, младежът отбелязва съответно това, от което има нужда, за да се подобрят нещата или за да успее в проекта си.

ЗАБЕЛЕЖКИ

-Обучаващият улеснява изразяването на младежите, разговаряйки индивидуално с всеки един.

ВАРИАНТ:

Обучаващият започва изречения, а учениците ги довършват, изказвайки нуждите си :

Това, което ми липсва..., това, което ми прави удоволствие..., смятам, че..., струва ми се добре да..., това, което ме дразни..., би ми се харесало....

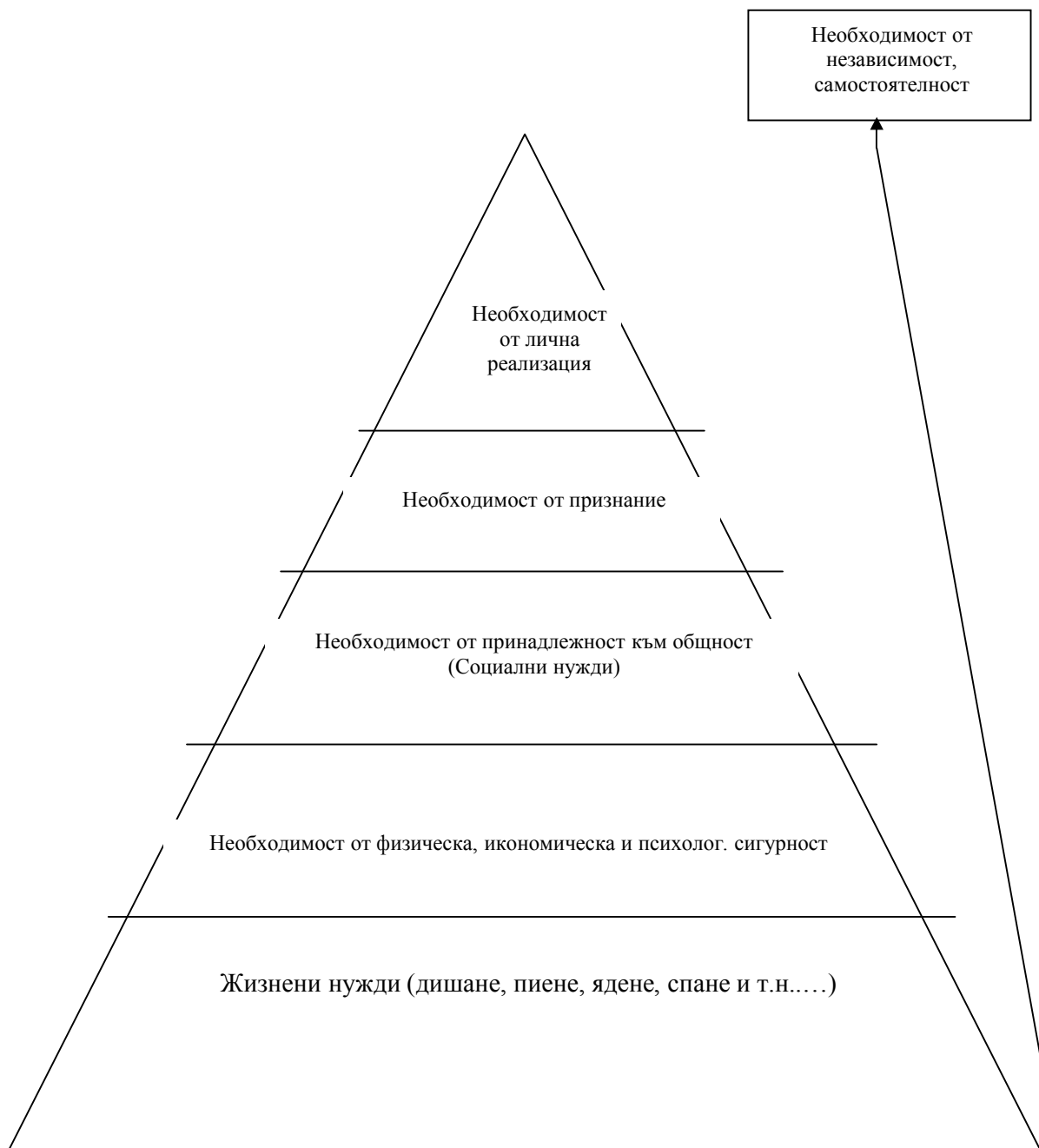
Коментар : F Това упражнение може да се направи, само ако в класа има взаимно доверие.

Продължителност**Необходими материали**

Продължителност на
упражнението:1 час 30 мин.

- Бели листи
- Моливи
- Бяла дъска, флумастери
- Фотокопия на пирамидата на Маслоу

ПИРАМИДАТА НА МАСЛОУ

Нота бене : Според Абрахам Маслоу, 1943, човекът има 5 основни типа нужди, които търси да задоволи последователно (отдолу нагоре на схемата). В реалността, някои личности, привлечени в по-голяма степен от личната реализация, може да действат в ущърб на нуждата от сигурност (да загубят работата си) или на физиологичните нужди (да увредят здравето си).

След запознаването с нуждите, направено в предишното упражнение (вж. E/S1), участниците трябва да определят две или три, които им изглеждат приоритетни.

На първо време, се опитват да идентифицират пречките за задоволяването на изброените нужди.

ФАЗА 1: индивидуална

Обучаващият раздава на всеки по един лист голям формат (A3 или картон). Всеки разделя листа си на три колони :

Нужда за задоволяване	Срещнати пречки	Начини за преодоляване

След това всеки отбелязва, в съответната колона, нуждите, които трябва да задоволи и пречките, които среща. После, след като е изяснил пречките с преподавателя (при необходимост), всеки слага листа си на една от стените в стаята.

ФАЗА 2: колективна

Групата търси начини за преодоляване на трудностите на всеки един. Те се пишат върху листи, прикрепени към стените, в празната колона **Начини за преодоляване**.

ФАЗА 3: индивидуална

Всеки младеж прибира листа си и след време за размисъл, отбелязва целите, които си поставя. Обучаващият следи целите да бъдат формулирани позитивно, да са ясни, реалистични, екологични (да не вредят на личността и средата ѝ), и да са уточнени срокове за осъществяването им (срв. Притурката, предложена в коментарите на следв. страница).

Нужди	Срещнати пречки	Начини за преодоляване	Лични цели

Продължителност

Необходими материали

1 час 30мин.

- Големи листи или дъска

Коментари :

F Във фаза 2, обучаващият стимулира отговорите на групата, като пита например, дали някой вече е успял да преодолее дадена трудност, а групата се опитва да подреди критериите за успех.

Той подсказва отговори, когато групата не намира начини за преодоляване на пречките.

F Младежите са свободни да представят или не някои от своите цели.

F За да бъде ефикасно това упражнение, обучаващият трябва да проведе актуализиращо упражнение, колективно или индивидуално; да се направи обобщение върху преследването на личните цели да се подсказат други начини, когато предвидените не са работещи(вж. E/S4)

КАК ДА ДЕФИНИРАМЕ ЦЕЛ

Цел се дефинира според 5 критерия, които представляват 5-те условия за ефикасно формулиране :

1) Позитивно формулиране.

За да проверим дали условието е изпълнено, задаваме въпроса « *какво искате ?* »

2) Специфичен контекст.

Въпросът за проверка е « *какво точно искате ?* » « *кой, какво, кога, къде ?* » : Става въпрос да се уточни целта, за да стане възможно най-конкретна.

3) Доказуема цел.

Въпросът може да бъде « *как ще разберете, че сте постигнали целта си ?* » или « *какви ще бъдат доказателствата за постигането на тази цел ?* »

4) Достижима цел (реалистична за личността).

Понякога е важно да се напомни, че човек може да промени само себе си, а не другите. Важно е целта да зависи от личността, да бъде решена и поддържана от нея. « *от какво, кого зависи постигането на това, което искате ?* ».

5) Екологична цел.

Ще рече цел, която е съобразена :

- от една страна със семейната, професионалната, социалната система, в която живее лицето ;

- от друга страна с критериите, ценностите, вярванията и чувствата на лицето.

Въпросът може да бъде « *какво ще стане когато постигнете целите си ?* »

Справка : Програмиране Невро-Лингвистика.

Обучаващият съставя групи от по 3 или 4 младежи, които разполагат с 15 минути, за да открият стратегии по отношение на следните ситуации (списъкът може да се допълва).

В зависимост от потенциала за справяне на класа или на определена малка група, целият клас работи на подгрупи върху същата тема или малките групи избират различни ситуации, или две различни групи работят по една и съща тема, всички комбинации са възможни..

Примери за ситуации :

- Как да намерим транспортно средство, за да стигнем до отдалечено място за стаж ?
- Как да организираме и финансираме пътуване за групата ?
- Как да си намерим краткосрочна работа ?
- Как да намерим спортен клуб или културна дейност ?
- Как да организираме интересен уикенд ?
- Как да развием мрежа за взаимовръзки ? (за да не сме сами, за да търсим работа ...)
- Как да се поддържаме в добро здраве ?
- Как да убедим някого, за да получим нещо (променяне на уговорка за среща, вземане назаем нещо, получаване на информация) ?
- Как да намерим компетентен човек, за да решим проблем? (финансов, административен, материален , психологически ...)

На говорителя на всяка група се дава 1 минута.

Обучаващият прави списък на дъската.

Групата избира най-интересните стратегии за всяка ситуация и всеки си води бележки за всички избрани ситуации.

Вариант:

Други теми

Продължителност

Необходими материали

1 час 30 мин.

- Дъска
- По един лист на човек

Коментар :

F Това, че цялата група отбелязва всички стратегии има за цел да се избегнат подигравките към някоя изкупителна жертва, както и приказките от типа « *не си струва да отбелязвам, всичко това го мога !* ».

САМОСТОЯТЕЛНОСТ

F / УМЕНИЕ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА СТРАТЕГИИ, ПРИГОДНИ КЪМ СОБСТВЕНИ НУЖДИ И ПРОЕКТИ
S4 / приема да действа, за да извърши необичайна за него постъпка

A.F.
S3

**Х
О
Д
Н
А
У
П
Р
А
Ж
Н
Е
Н
И
Е
Т
О**

Това упражнение се базира на личните цели изказани в F/s2, които се състояха в използване на начини за преодоляване на пречки при задоволяване на нужди.

Тук става въпрос, десет или двадесет дена след осъществяване на това упражнение, участниците да обяснят до къде са стигнали с реализиране на целите си.

ФАЗА 1: Индивидуална

Всеки участник написва на дъската :

Цели изказани в S2	Тези, които са осъществени - причини	Тези, които не са осъществени - причини

След това поставят листата по стените на стаята.

ФАЗА 2: Колективна

По време на обсъждането на осъществените и неосъществените цели, групата конкретизира критерии за успех и неуспех.

След това се определят начини за преодоляване на пречките и трудностите по отношение на неосъществените цели.

Обучаващият записва критериите за успех, които биха помогнали на всеки отделен участник.

ФАЗА 3: Индивидуална

По отношение на това, в което не е успял, всеки младеж си поставя нови цели като има предвид новите стратегии споделени в групата.

Продължителност

Необходими материали

1 час 30мин.

- Големи листи или дъска
- Химикали, флумастери

Коментар :

F Обучаващият може да припомни на младежите, между двете упражнения, че е добре всеки да осъществи целите, които си е поставил, за да се избегнат отговори от типа: „нищо не вървеше, защото не направих нищо «.

F Това упражнение може да покаже трудности, които срещат някои младежи, които изискват индивидуална помощ от обучаващия или правенето на други видове упражнения в рамките на групата.

Например : срамежливост и затвореност при извършване на определени действия или липса на смелост за вземане на участие...